

Amnesty

FØROYAR MUGU HJÁLPA TIL

– Heimurin brennur, og Amnesty metir, at Føroyar eiga at virða heimsins mest sárbæru so mikið, at evnið verður viðgjørt alt fyri eitt, og at støða verður tikin til, hvussu Føroyar kunnu hjálpa, bæði her og nú og í longdini. Tað sigur Katrin á Neystabø, umboð fyri Amnesty International Føroya Deild

BARBARA HOLM

Tá tosað verður um flóttafólk og hvørt Føroyar eiga at taka ábyrgd á hesum øki, er Amnesty International ikki í iva – vit mugu taka altjóða ábyrgd og taka eina almenna støðu til, hvussu vit kunnu gera tað á besta hátt.

– Flóttafólkaøkið er eitt ógvuliga umfatandi málsøkið. Hesi sárbæru menniskju hava, sambært altjóða sáttmálum, rætt til nøktandi hjálp og vegleiðing, og tí er neyðugt at hava eina tilbúgving, sigur Katrin á Neystabø. Hon vísir á, at í løtuni hava Føroyar onga tilbúgving, og tí er avmarkað, hvussu vit í veradi støðu kunnu hjálpa.

Ríkisrættarliga støðan hjá Føroyum ger eisini, at tað er ivasamt, um vit hava lögfrøðiliga ábyrgd at taka ímóti flóttum, tí ríkismyndugleikin umsitur málsøkið fyri Føroyar. Harafturat er tað ein sannroynd, at tað higartil ikki hevur víst seg at vera nógvir sokallaðir spontanir flóttar, sum ynskja at koma til Føroyar.

– Men einki av hesum, metir Amnesty, verða nøktandi umbering fyri einki at gera, sigur Katrin.

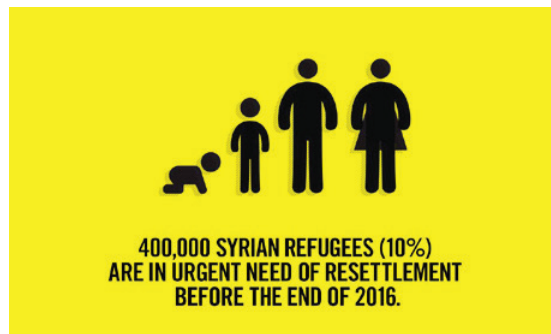
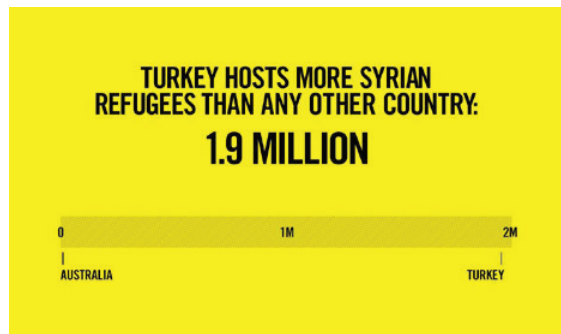
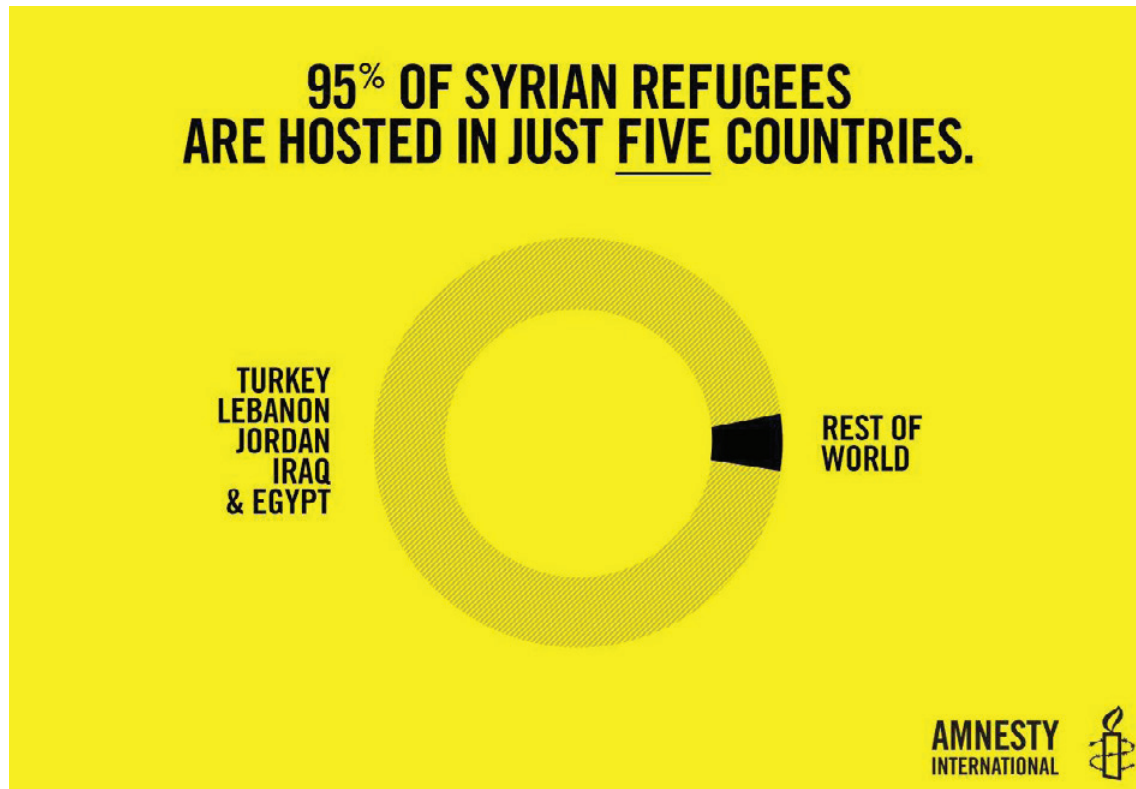
Veruleikin er, at heimurin brennur. Ófriður og valdsmisnýtsla í nógvum londum ger, at fólk eru noydd at flýggja. Onnur velja at vera í nærumhvørvinum, men tey eru í lívsvanda og í dýrastu neyð. Í hesum samband hevur tað týðning at skilja ímillum sokallaðar spontanar flóttar og kvotaflóttar, og gera greitt, at hvussu til ber at hjálpa.

– Spontanir flóttar eru ofta tey sterkaru, sum megna at flýggja úr nærumhvørvinum til onnur lond. Hesi menniskju hava rætt til at vera møtt við virðing og tryggleika í móttakaralandinum og at fáa nøktandi bráfeingishjálp. Tey hava rætt til at søkja um friðskjól, og tey hava rætt til eitt JA ella eitt NEI. Um tey liva upp til krøvini sambært Flóttafólkasáttmálanum frá 1951, so hava tey rætt til at fáa eitt virðiligt upphald á jøvnum fæti við aðrar borgarar, sigur Katrin.

Um tey fáa eitt NEI, so hava tey rætt til at verða flutt heima aftur – um tað er nóg trygt – á ein virðiligan hátt.

– Hendan bólkin av flóttum eiga vit at tilbúga okkum til at taka ímóti, tí hóast vit ikki uppliva hetta til dagligt, so vita vit ikki, hvat framtíðin hevur at bjóða, og ein slík tilbúgving tekur ár at byggja upp, vísir Katrin á.

Seinni bólkurin av flóttum eru kvotaflóttafólk. Hesi eru fólk, sum

sambært Flóttafólkanevndini hjá ST, eru flokkað sum flóttar við serligum tørvi á endurhúsing. Hesi eru ofta bólkar, sum koma frá londum, har tað ikki er nøkur vón um frið í nærmastu framtíð.

– Talan kann vera um børn uttan fylgjara, einligar forsyrgjarar ella fólk, sum hava átrokandi tørv á heilsu-hjálp. Hesi eru sostatt í eini serliga truplari støðu, sigur Katrin.

Amnesty hevur fyrr víst á, at tað væl kann hugsast, at tað eru ávísir bólkar av kvotaflóttafólkum, sum Føroyar við núverandi avmarkaðu tilbúgving kunnu hjálpa. Og seinasta uppritið, sum Vinnumálaráðið hevur

gjørt í mars 2015 vísir, at Føroyar kunnu taka ímóti flóttum, um onkur lítill broyting verður gjord í útlendingalógini.

– Øll lond í heiminum hava ábyrgd at móttaka kvotaflóttafólk, men alt ov fá lond liva upp til ábyrgd, og fólk í hundræðsundatali bíða eftir at lond bjóða seg fram at endurhúsa teimum, sigur Katrin.

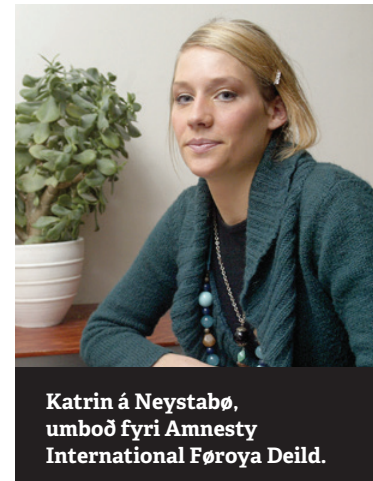
Politiski áhugin lítill

Flóttafólkaøkið er eitt høgt raðfest evni hjá Amnesty International. Føroya deild gjørdi ein film um Føroyar og flóttólík í mai 2013.

– Vit høvdu almenn tiltøk, sum

vit bjóðaðu lógtingslimum- og lands-týrisfólki at mæta til. Men bert fá fólkavald møttu upp. Vit royndi at fáa flóttafólk á politisk dagskrá, tí støðan var alarmerandi! Vit sendu viðkomandi landsstýrisfólki áheitan um at taka evnið upp, men vit frættu ikki aftur, sigur Katrin.

Tá vóru áleið 43 mió. fólk skrásett at verða flýdd frá húsi og heimi. Harav 13 mió. úr egnum landi, av hesum vóru 2 mió. sýrar. Og nú - tvey ár seinni – er talið økt til fleiri enn 60 mió. Næstan 20 mió. eru nú flýdd úr egnum landi, og talið av sýrum er tvífaldað upp í 4. mió. Og enn røkist einki fyri, at hesi tøl minka.

Katrin á Neystabø, umboð fyri Amnesty International Føroya Deild.

– Heimurin hevur altso skríggjað leingi og skríggjar framvegis eftir, at lond taka felags ábyrgd at hjálpa hesum fólkunum. Men ov fá velja at hoyra hesi neyðarróp, vísir Katrin á.

Ein hjartaskerandi mynd av lítla dronginum Aylan Kurdi, sum lívleysur skolaði upp á land á eini strond í Turkalandi, setti navn og andlit á ræðuligu avleiðingarnar av borgarakrígnum í Sýria. Myndin fekk afturljóð kring heimin, og fleiri lond byrjaðu at tosa um ábyrgd, men enn er langt á mál.

Føroyar mugu taka eina almenna støðu

Amnesty fer áhaldandi at arbeiða við at minna polistisku skipanina á okkara altjóða ábyrgd. Føroya Deild hevur ta greiðu sannføring, at politiski myndugleikin eiga at taka eina støðu og átaka sær altjóða ábyrgd yvirfyri heimsins neyðstøddu.

– Og politiski myndugleikin eiga síðani at gera eina ætlan við bæði stuttíðar- og langtíðarmálum sum greitt áseta, hvussu vit kunnu hjálpa heimsins neyðstøddu. Vónandi fara vit at síggja evnið raðfest í komandi samgonguskjali, sigur Katrin á Neystabø.

Amnesty heitir í hesum døgum á Evropa um at standa saman um at endurskoða flóttafólkapolitikkin og at deilast um ábyrgdina. Evropa má standa saman um at tryggja lóg-ligar og tryggjar farleiðir til Evropa. Evropa má standa saman um at bota um umstøðurnar í móttøkumiðstøðunum í móttakaralandunum. Og Evropa má standa saman um at endurhúsa teimum flóttunum, sum hava rætt til upphald.

– Og í hesum samstarvinum kann Føroyar taka sín lut, t.d. við at senda bjarginarskip, t.d. við at senda pening til neyðhjálpa og t.d. við at endurhúsa serliga sárbærum flóttum, sum ST metir hava átrokandi tørv á endurhúsing, vísir Katrin á.